Pedagogisch Beleidsplan
Montessori Kindcentrum Delft
2021-2022

Montessori Delft
onderwijs & opvang

‘Leer mij het zelf te doen’

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Onze identiteit 2
3. Kenmerken van de Montessori pedagogiek 3
4. Vrijheid en zelfstandigheid 4
5. De organisatie op de opvang 4
Voorschoolse opvang (VSO) 5
Tussenschoolse opvang (TSO) 5
Afwijken van de beroepskracht kind ratio (BKR) 5
Samenvoegen van groepen 6
Afnemen van extra dagdelen 7
Stamgroep verlaten 7
Overdracht naar school 8
In de praktijk 10
Samenstelling van de groepen 11
8. Peuteropvang 11
Het dagritme op de peutergroep 12
Mentorschap peutergroep 13
Wennen op de peutergroep 13
Het dagritme van de buitenschoolse opvang (BSO) 14
Mentorschap op de buitenschoolse opvang 14
Wennen op de BSO 15
11. De pedagogische professional in ons MKC 16
Beroepskrachten in opleiding, stagiaires en vrijwilligers binnen onze opvang 20
Taken van de stagiaire 20
15. Werkvormen binnen montessorionderwijs 22
De individuele les 22
De les in drie perioden 23
Het materiaalspel 24
16. Rol van de ouder 24
De oudercommissie 25
Bijlagen 26

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van ons Montessori Kindcentrum. Met dit beleidsplan maken wij inzichtelijk vanuit welke visie wij kinderopvang bieden aan de kinderen die ons bezoeken, daarnaast maken wij de koppeling van kinderopvang naar onderwijs. Het geeft inzicht in de Montessori visie, werkwijze op de groepen en andere praktische zaken. Het is een weerspiegeling van de dagelijkse praktijk op de groepen.

Ons doel is om te streven naar één Montessori kindcentrum en een doorgaande leerlijn van 2 t/m 12 jaar. Dit beleidsplan kan dan ook worden gezien als groeidocument, waarin elke stap richting een doorgaande leerlijn toegevoegd kan worden. Het beleidsplan wordt elk jaar aangepast naar wettelijke wijzigingen en/of veranderingen die nodig blijken uit de praktijk. Ook tussentijds kan het plan gewijzigd worden.

De inhoud van dit beleidsplan is bepaald aan de hand van de montessorivisie, teambijeenkomsten en vergaderingen met het bestuur van de vereniging en de stichting. Het plan is vormgegeven met input van de pedagogisch medewerk(st)ers op de werkvloer. De inhoud van het plan is gedeeld en besproken met het volledige team.

2. Onze identiteit

Montessori Delft is ontstaan op initiatief van de Delftse Vereniging voor Montessorionderwijs. Dit is een algemeen bijzondere school en de enige school van de vereniging. De term “algemeen” duidt op de grondslag van het kindcentrum. Wij gaan bij het bieden van kinderopvang en onderwijs uit van de gelijkwaardige betekenis van alle levensbeschouwelijke en maatschappelijke stromingen. De term “bijzonder” duidt op de bestuursvorm. Het bestuur, samengesteld uit ouders van ons kindcentrum, vormt het wettelijke bevoegd gezag. Vanaf medio 2018 heeft de vereniging een stichting opgericht met als doel de kinderopvang, grenzend aan de schooltijd en -leeftijd ook volgens de montessorivisie uit te gaan voeren.

In ons kindcentrum wordt gewerkt vanuit de visie van Maria Montessori. De kern van de montessorivisie is het vertrouwen in de ontwikkelingsdrang die ieder kind heeft. Daarvoor dienen het kindcentrum en de opvoeder ruimte te scheppen voor het kind, om zich optimaal te kunnen ontplooien tot een harmonisch, sociaal denkend mens. De samenwerking met ouder(s)/verzorger(s) is dan ook van groot belang en vraagt om afstemming tussen kindcentrum en ouder.

Het speciaal voor montessorionderwijs ontworpen schoolgebouw is in 1966 gebouwd en is gelegen aan de Jacoba van Beierenlaan in Delft. Het heeft groepslokalen, een speellokaal, werkplaats, peuterlokaal, ruime gangen en multifunctionele ruimtes. Aan beide kanten van het gebouw zijn pleinen, er is een tuin en veel groen rondom de school. De peutergroep heeft een eigen buitenspeelruimte, de BSO maakt gebruik van de schoolpleinen.

3. Kenmerken van de Montessori pedagogiek

Een kind is van nature actief en gaat graag op ontdekking. Daarnaast wil het kind graag alles zelf doen. Hier spelen wij op de kinderopvang op in, bijvoorbeeld door kinderen zelf de tafel te laten dekken, fruit te laten snijden of brood te laten smeren. Kinderen leren van jongs af aan omgaan met 'echt' materiaal. Plastic borden en of bekers vindt u dan ook niet op onze groepen.
Ieder kind heeft een natuurlijk gevoel voor orde en zal daarom ook steeds proberen orde aan te brengen in zijn chaotische wereld. Op de groep wordt hierop ingespeeld door te zorgen voor een duidelijke structuur, regels en plaatsen voor het materiaal. De voorspelbaarheid biedt kinderen veiligheid zodat zij hierbinnen kunnen experimenteren en ontwikkelen.
Vanaf de geboorte zijn kinderen uit op het maken van contact en hebben zij de behoefte om aan de omgeving duidelijk te maken wat hen bezighoudt. Het is goed voor kinderen om in een andere omgeving te zijn en contact te maken met andere kinderen. Dit draagt bij aan de sociaal emotionele ontwikkeling. Op de groep is er ook aandacht voor sociale regels en vaardigheden. We geven de kinderen wellevendheidslesjes waarbij er oog is voor het troosten van elkaar, het omgaan met omgeving en materiaal en het vieren van verjaardagen e.d.
Elk kind heeft een eigen tempo en mag niet vertraagd of opgejaagd worden in zijn ontwikkeling. Het is dan ook de taak van de leerkracht of pedagogisch medewerker om de spontane interesse van het kind op te merken, en de omgeving zodanig inrichten dat het kind zijn behoefte kan bevredigen.

De opeenvolging van karakteristieke fasen in de ontwikkeling van het kind verloopt volgens een vast en biologisch bepaald patroon: Dit suggereert dat ieder kind zich identiek ontwikkelt. Dit is niet het geval, ieder kind ontwikkelt zich grotendeels langs dezelfde lijn, maar elk op eigen tempo en op een eigen manier. Dit maakt iedere ontwikkellijn uniek en eigen. Juist de unieke, eigen innerlijke drijfveren zorgen voor een eigen unieke ontwikkeling. De montessoripedagogiek is in 3 basiskenmerken samen te vatten:

1. Een kind is actief en niet passief: kinderen leren door te doen, door te handelen en met materiaal te werken en zelf dingen uit te vinden, ook door vallen en opstaan.
2. Een kind ontwikkelt zich in zijn geheel: Montessori vergeleek het menselijk leven met een koord. Als men het koord op een bepaalde plaats in beweging brengt, raakt het hele koord in beweging.
3. Kinderen verschillen wezenlijk van volwassenen: in de beginfase nemen kinderen op een andere manier informatie uit hun omgeving. Ze nemen hun omgeving op met heel hun wezen, Montessori noemt dit de absorberende geest. Zij gebruiken, meer dan volwassenen, al hun zintuigen bij het leren.

4. Vrijheid en zelfstandigheid

Het begrip vrijheid speelt een grote rol binnen de montessorivisie. Om een ononderbroken ontwikkeling mogelijk te kunnen maken en het kind verantwoordelijk te laten zijn voor zijn eigen ontwikkeling, is het volgens Montessori noodzakelijk dat kinderen een aantal vrijheden hebben. Zo moet een kind zelf kunnen bepalen waarmee hij wil werken, hoe lang hij met het materiaal wil werken en hoe vaak. Het kind kan het materiaal zelf pakken en ruimt het ook zelf weer op. Ook moet er een mogelijkheid zijn om met anderen te kunnen werken, of om een lesje te kunnen vragen. Kinderen kunnen zich dan ook vrij bewegen door de ruimten en op zoek gaan naar oudere kinderen, of ander materiaal dat hen interesseert en verder kan helpen in de ontwikkeling. Natuurlijk gelden er voor alle kinderen regels met betrekking tot de mogelijkheden. Dit noemen we vrijheid in gebondenheid. Door heldere regels en afspraken te maken, kunnen kinderen hierbinnen genieten van de vrijheid om te ontwikkelen. Maar ook door het klaarzetten van specifieke materialen, of het beperken van het aantal beschikbare materialen. Wanneer een kind graag wil spelen met de roze toren, maar de roze toren al wordt gebruikt door een ander kind, ontstaat een situatie waarin het kind sociale vaardigheden moet inzetten. Bijvoorbeeld als hij wil samenspelen. Het montessorimateriaal heeft een ingebouwde controle van de fout, wat het kind dwingt tot het proberen van een andere handeling. Het is de taak van de pedagogische professional of pedagogisch medewerk(st)er om continu het evenwicht te zoeken binnen de grenzen en vrijheden van de groep.

Het bevorderen van de zelfstandigheid staat in de montessorivisie centraal. Zo vragen wij ouders om het kind zelf binnen te laten komen vanaf het moment dat het kind kan lopen. Ook leren we kinderen al vroeg zelfstandig te drinken uit een glas, zelf brood te smeren, aan- en uit te kleden bij het naar bed gaan en materialen opruimen. Zelfstandigheid bevorderen we ook door kinderen zelf keuzes te laten maken en kinderen de ruimte te geven het eerst zelf te proberen. Dit betekent dat de pedagogische professional of pedagogisch medewerk(st)er het kind vaker ruimte geeft en zichzelf op de achtergrond houdt. Natuurlijk houdt zij daarbij het kind wel in de gaten en kan zij ondersteunen wanneer nodig.

5. De organisatie op de opvang

Openingstijden
De opvang is alle dagen geopend van 07.00 tot 18.00
Dagelijks bieden wij VSO (op aanvraag) aan vanaf 07.00 tot 08.30. De peutergroep is geopend vanaf 08.00.
Verlengde opvang van 18.00-19.00 is tevens op aanvraag.

Wij hanteren de volgende sluitingsdagen:

- 2de paasdag
- Koningsdag
- Bevrijdingsdag (om de 5 jaar)
- Hemelvaartsdag
- 2de pinksterdag
- 1ste en 2de kerstdag
- Nieuwjaarsdag

Tevens sluiten wij eenmaal per jaar de opvang vanwege een gezamenlijke team dag met het onderwijsteam. Tijdens de overige studiedagen is de opvang gewoon de hele dag geopend.

Voorschoolse opvang (VSO)

Ons kindcentrum biedt de mogelijkheid tot voorschoolse opvang. De vso start om 7.00 en eindigt om 8.30, wanneer de school start. De VSO kan incidenteel of standaard op contract worden afgenomen.
Tijdens de VSO ontbijten wij samen met de kinderen. Het ontbijt wordt door ons verzorgd. Vanaf 8.15 mogen de kinderen van de midden- en bovenbouw zelfstandig naar de klas toe. De onderbouw kinderen worden door de pedagogisch medewerk(st)er naar de klas gebracht.

Tussenschoolse opvang (TSO)

De kinderen krijgen van ons drinken (water, melk of vers sap) en fruit of groente aangeboden om hun zelf meegebrachte lunch te completeren. Ze gaan onder begeleiding van de pedagogisch medewerk(st)ers, die worden ondersteund door vrijwilligers buiten spelen.

De TSO is een betaalde dienst, die niet verplicht hoeft te worden afgenomen. Maar aangezien één uur niet lang is en de meeste kinderen het als prettig ervaren om samen te eten en te spelen, raden wij de TSO aan. Aanmelden kan net als de VSO via ouderportaal van kindplanner (te vinden via de website).

Afwijken van de beroepskracht kind ratio (BKR)

Tijdens een dag van 10 uur of langer mag er maximaal 3 uur worden afgeweken van het BKR, tot het maximum van de helft van de benodigde pedagogisch medewerkers. Op de groepen kan worden afgeweken op de volgende tijden:

Peutergroep / Dagopvang

Dag	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
	8.00-8.30	8.00-8.30	8.00-8.30	8.00-8.30	8.00-8.30
	16.30-18.00	16.30-18.00		16.30-18.00	16.30-18.00

Pauzes worden tussen 11.30 en 13.00 genomen. Belangrijk om hierbij te vermelden, is dat er op maandag, dinsdag en donderdag altijd een derde persoon op de peutergroep aanwezig is, waardoor er niet wordt afgeweken van de BKR tijdens het houden van de lunchpauze. Er blijven twee medewerkers aanwezig op de groep.
Op woensdag en vrijdag is er een extra medewerker die de lunchpauze aflost van de peuterleidster. Er wordt niet afgeweken van de BKR.

Tijdens de volgende tijden wordt er NIET afgeweken van de BKR op de peutergroep:

Dag	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
	8.30-16.30	8.30-16.30	8.30-12.00	8.30-16.30	8.30-16.30

Buitenschoolse opvang

Bij de BSO maken wij met de BKR-regeling onderscheidt tussen tussen schoolweken en vakantie weken. Tijdens de BSO mogen wij maximaal een half uur afwijken van de BKR Kinderopvang. Dit mag alleen voor en na schooltijd en op vrije middagen.
Op de BSO kan er worden afgeweken op de volgende tijden:

Dag	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
			13.00-13.30		

Tijdens de volgende tijden wordt er NIET afgeweken van de BKR op de Buitenschoolse opvang:

Dag	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
	15.00-18.00	15.00-18.00	12.15-13.00	15.00-18.00	12.00-13.00
			13.30-18.00		13.30-18.00

Afwijken BKR vakantiedag en/of studiedag op BSO

In de vakantie en op vrije dagen geldt de drie-uursregeling zoals in de dagopvang.

Samenvoegen van groepen

Op woensdag-en vrijdagmiddag wordt momenteel de middenbouwgroep (Turquoise) en bovenbouwgroep (Koraal) samengevoegd. We hebben ervoor gekozen om deze groepen samen te voegen aangezien de bezettingen van deze groepen op deze middagen momenteel een lage bezetting kennen en de kinderen al erg gewend zijn met elkaar te spelen en ruimtes te delen. Ook het (mid)dagprogramma op de groepen is min of meer gelijk. Daardoor is de werkwijze op een (samengevoegde) groep voor de kinderen herkenbaar. De continuïteit voor de kinderen is zo gewaarborgd.
Onze uitgangspunten bij het samenvoegen van groepen zijn:

- Elk kind heeft een vaste stamgroep
- Het betreft een vaste pedagogisch medewerk(st)er (geen oproepkracht) die aanwezig is, die de betreffende kinderen kent, zodat de geborgenheid en veilige sfeer voor de kinderen gewaarborgd blijft.
- Bij het samenvoegen van groepen wordt de leeftijdsopbouw en beroepskracht-kind-ratio gevolgd
- Elk kind maakt naast zijn eigen stamgroep gebruik van maximaal één andere stamgroep
- Ouders worden bij plaatsing mondeling geïnformeerd over de samenwerking met de tweede stamgroep.
- De groepen wordt bij samenvoeging nooit opgedeeld/gesplitst. Er wordt dus niet een deel van een groep samengevoegd met een (deel van een) andere groep

Soms wordt de peutergroep (Roze) en de onderbouw groep (Lichtblauw) ook samengevoegd. Meestal gebeurd dat op momenten dat de bezetting erg laag is of wanneer een deel van de peutergroep slaapt / rust.

De peuters -en onderbouw-kinderen spelen en zien elkaar regelmatig tijdens schooltijd. Daarnaast raken kinderen al heel vroeg vertrouwd met het gebouw en de verschillende mensen, omdat wij vanuit onze visie alle kinderen in de ochtend bij het naar school brengen, door dezelfde ingang naar binnen laten komen en welkom heten door iedereen een hand geven.
De gang bij de onderbouw is dagelijks open voor practical life werk/spel en kinderen uit de onderbouw komen op bezoek bij de peutergroep. Een aantal 3-jarigen van de peutergroep mogen wennen bij de onderbouw. De pedagogische professionalen zijn bekend bij alle kinderen, ze zijn zichtbaar tijdens schooltijd en lunchtijd en er wordt met elkaar buiten gespeeld op het onderbouw-plein. De pedagogisch medewerk(st)ers zijn ook vaste gezichten op de onderbouwgroep.
Dit geldt ook voor de kinderen van de midden -en bovenbouw (Turquoise en Koraal). Deze kinderen ontmoeten elkaar dagelijks binnen de school. De bouwgroepen liggen bij elkaar (gecentreerd in de dezelfde vleugel van de school) en er wordt met- en door elkaar gewerkt in de school en met elkaar buiten gespeeld tijdens pauzetijd. Daarnaast kennen wij het open deuren beleid en kunnen zij kiezen voor een activiteit die in of door een andere groep aangeboden wordt.
Door de groepen samen te voegen is er meer keus voor kinderen om samen te spelen en ontstaat er gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden, bijv. aan kinderen van dezelfde leeftijd of aan kinderen met dezelfde interesse.

Er is binnen ons centrum geen sprake van groepsactiviteiten waaraan meer dan 30 kinderen deelnemen. Er zijn

op de dag altijd meerdere activiteiten of vrije keuzes voor kinderen, waardoor deze groepsgrootte niet gehaald wordt.

Afnemen van extra dagdelen

Het is mogelijk om extra dagdelen af te nemen indien hier behoefte aan is. Wanneer het gaat om incidentele extra afname kunnen ouders dit aanvragen bij de coördinator of een aanvraag doen via het Ouderportaal. De coördinator zal, aan de hand van het BKR, beoordelen of extra opvang mogelijk is. Indien het BKR het toelaat kan de extra dag worden toegekend. De extra dag wordt apart in rekening gebracht nadat de extra dag is afgenomen.

Wanneer ouders structureel een dag extra opvang willen afnemen is dit (meestal) mogelijk per de 1e van de komende maand. Ook hier is het BKR vanaf de gewenste datum leidend. Wanneer blijkt dat de opvang niet kan starten kan het kind op de wachtlijst geplaatst worden.

Stamgroep verlaten

De middag start altijd in de stamgroep. We komen er samen, blazen even uit van de schooltijd, drinken en eten wat en praten bij. Dan maken we plannen. De kinderen zijn groot genoeg om keuzes te maken en tijd en ruimte te overzien en we stimuleren eigen initiatief.
Uiteraard vragen de kleuters hierin een andere begeleiding dan de grotere kinderen. Voor een kleuter kan het lastiger zijn om zelfstandig te kunnen kiezen dan voor een ouder kind. Daarom zullen we de jongere kinderen intensiever begeleiden en al dan niet letterlijk mee aan de hand nemen om ze zo te helpen een keuze te maken. Als we gezamenlijke activiteiten bieden in onze bso, dan mogen de kinderen daar een keuze uit maken. Ze kunnen ook zelf met plannen komen. We geven kinderen de ruimte hiertoe zolang dit past binnen de maximale kind aantallen, het noodzakelijke toezicht en de vereiste beroepskracht kind ratio. We bewaken de nodige rustmomenten. Na de activiteiten (in de regel rond 17.00 uur) sluiten we de dag in de stamgroep gezamenlijk af.

Op de peutergroep en de buitenschoolse opvang kunnen kinderen de stamgroep verlaten, bijvoorbeeld voor een gezamenlijke activiteit. De maximale omvang van de stamgroep zou dan tijdelijk losgelaten kunnen worden. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerk(st)er van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de groep.
Activiteiten waarbij tijdelijk de stamgroep verlaten wordt zijn onder meer:

- Activiteiten in de werkplaats
- Buiten spelen plein of activiteit in de schooltuin
- Sport en spel in de studio
- Voorlezen in het DOC
- Uitjes in de buurt (park of speeltuin)
- ‘Werken’ in de onderbouw

Met de peuters wandelen we naar het park, de speeltuin of in de buurt. Er gaan altijd minimaal twee pedagogisch medewerkers mee, tenzij er minder dan vier kinderen op de groep zijn. De kinderen lopen twee aan twee, een oudste en jongste bij elkaar, ‘de risicokinderen’ bij de pedagogisch medewerker zelf aan de hand en er worden duidelijke instructies gegeven. Een rugtas met EHBO-spullen, mobiele telefoon en verzorgingsproducten voor de kinderen wordt altijd meegenomen.

Op de bso hanteren we het toegestane ratio. Bij voorkeur gaat er altijd een tweede pedagogisch medewerker mee op uitjes, ook bij minder dan 10 kinderen. De kinderen zijn voorzien van een hesje en er zijn vooraf duidelijke afspraken gemaakt. Ook hier wordt de rugtas met EHBO-spullen, mobiele telefoon en verzorgingsproducten voor de kinderen wordt altijd meegenomen.

Overdracht naar school

Wanneer een kind de peutergroep verlaat stroomt het door naar de onderbouw van de onze montessorischool. De peutergroep (en tevens de buitenschoolse opvang) is verbonden aan deze school, wat betekent dat er geen peuters en bso kinderen worden opgevangen die niet staan ingeschreven bij de montessorischool.
Driejarigen, die eraan toe zijn, kunnen in de ochtend wennen in de onderbouw. Dit gebeurt in overleg met de pedagogisch medewerker, de ouders en de intern begeleider vanuit school.
De groep waar zij gaan wennen is dezelfde groep waar zij naartoe gaan wanneer zij 4 jaar worden. Doordat de peuter al op eerdere momenten heeft kennisgemaakt met de onderbouw groep, verloopt de overgang doorgaans soepel.

Tijdens de intake van school (en peuteropvang) worden ouders geïnformeerd over de informatieoverdracht tussen school en opvang waar het gaat over de ontwikkeling en het welbevinden van hun kind. Ouders geven bij inschrijving middels het inschrijfformulier, toestemming voor de uitwisseling van informatie tussen pedagogische professional en leerkracht.
Kinderen die gebruik maken van de peuteropvang en buitenschoolse opvang worden door het jaar heen geobserveerd door de pedagogisch medewerker en de bevindingen worden genoteerd in ParnasSys (het leerling administratie- en volgsysteem van school. Minimaal 1x per jaar vindt er een oudergesprek plaats met pedagogisch medewerker, waarbij de voortgang en het welbevinden van het kind centraal staat.

6. Het kind in ons kindcentrum

Kinderen hebben een innerlijke aangeboren drang om actief de wereld te verkennen en zich daarmee voor te bereiden op de volwassenheid. Dit verkennen gebeurt met alle zintuigen, met de zich ontwikkelende intellectuele vermogens, met het gehele wezen. De innerlijke behoeften van het kind groeien mee in de ontwikkeling van het kind en worden door Montessori en verschillende andere pedagogen grofweg opgedeeld in een aantal ontwikkelingsfasen. Hieronder zijn deze fasen kort uitgewerkt.

Het kind van 0 tot 3 jaar (geestelijk embryo)
De leeftijd van 0 tot ongeveer 3 jaar wordt gekenmerkt door de oriëntatie op de naaste omgeving. Dit gebeurt voornamelijk door het onderzoeken van de omgeving via de zintuigen. Het kind ‘absorbeert’ als het ware alles in zijn omgeving en komt zo onbewust tot leren en drang tot daden. Het doel van de opvoeding in de eerste jaren bestaat uit het bevorderen van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling. De omgeving is dan ook zo ingericht dat het kind hiervan kan profiteren. Het kind selecteert wat het nodig heeft binnen die omgeving en komt zo tot het ontwikkelen van verschillende functies, zoals praten, lopen of waarnemen. Het is in deze periode uiterst gevoelig voor prikkels uit de omgeving die hieraan bijdragen. Het is de taak van de leidster om het kind de gelegenheid te geven veel indrukken en ervaringen op te doen in de omgeving, zij bereidt de omgeving dusdanig voor dat het kind hiertoe alle mogelijkheden heeft.

Het jonge kind, 3 tot 6 jaar (de ontdekker)
In deze periode doet het kind bewust allerlei soorten indrukken op: waarnemingen in de omgeving, zintuiglijke waarnemingen. Het beheerst al veel woorden, maar heeft een gevoelige periode om zijn woordenschat exponentieel uit te breiden.

Een rijk taalaanbod uit zijn omgeving is daarom erg belangrijk.
Waarnemen en bewegen leggen de basis voor cognitieve ontwikkeling. Bewustzijn ontstaat door beweging. Motorische handelingen zijn dan ook beslist noodzakelijk om de geest te ontwikkelen. Herhalend gedrag, zoals je dat vooral bij jonge kinderen ziet, vond Dr. Montessori daarom van groot belang voor de cognitieve ontwikkeling. Dat wil zeggen: herhalingen die het kind zélf kiest

omdat hij dit van binnenuit wil. Montessori noemde dit fenomeen ‘polarisatie van de aandacht’. Hierdoor kan het kind zijn geest ontwikkelen en concentreren. Concentreren is het begin van alle verdere ontwikkeling. Normen en waarden beginnen zich in deze fase te ontwikkelen. Het kind leert wat wel en niet mag, maar verkent hierin wel de grenzen van de opvoeder. Ook de fantasie en creativiteit ontwikkelen zich waardoor het kind graag rollenspellen speelt en het fijn vindt om creatief bezig te zijn.

Het kind van 6 tot 9 jaar (de verkenner)
Het kind in deze leeftijd kenmerkt zich door nieuwsgierigheid. Het verzamelt alle kennis uit zijn omgeving en stelt steeds de waarom- vraag; door te redeneren wil het kind de wereld leren begrijpen. Zijn grote belangstelling voor de wereld en zijn vermogen zich in gedachten te verplaatsen in tijd en ruimte helpt hem deze te ontdekken. Het kosmisch onderwijs heeft de volledige aandacht van het kind en wordt ontdekt met behulp van verbeelding en eigen activiteiten. Ook de morele ontwikkeling is in volle gang, kinderen zijn erg bezig met wat ‘mag’ en ‘niet mag’.

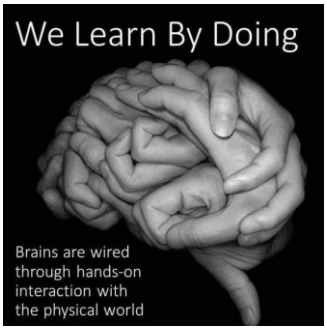

Het kind van 9 tot 12 jaar (De wetenschapper)
In deze periode verschuift de aandacht van het kind. Het heeft behoefte aan het categoriseren van de opgedane kennis en leert verbanden zien tussen feiten. Het kind bouwt op deze manier zijn eigen wereldbeeld op. Het kind krijgt inzicht in relaties van kosmische orde en de positie van de mens. Daarnaast richt het kind zich op culturele informatie en ontwikkelt een groot sociaal groepsgevoel. Montessori noemt dit ook wel morele groei. Kinderen zijn gericht op regels en het belang ervan in een goede omgang tussen kinderen en mensen.

Hierna volgen nog de fases van 12 tot 18 jaar en van 18 tot 24 jaar, daar gaan we hier niet op in, omdat we in ons kindcentrum ons (nog) niet met deze doelgroep bezighouden.

7. De voorbereide omgeving

De omgeving waarin kinderen dagelijks verkeren, is in de visie van Montessori bepalend voor hun ontwikkeling. Kinderen ontwikkelen zich in een voortdurende wisselwerking met hun omgeving. Maria Montessori creëerde een "voorbereide omgeving" om het kind te helpen bij zijn zelfontwikkeling en persoonlijkheidsvorming.
Een belangrijke functie die het kindcentrum heeft, is dat deze kinderen activeert, ofwel hun "innerlijke werkzaamheid" stimuleert. De pedagogische professional kan dit als richtlijn beschouwen voor het voorbereiden van de omgeving.

Essentieel is dat de leeromgeving is afgestemd op de specifieke behoeften van kinderen in een bepaalde ontwikkelingsfase. De omgeving kan de kinderen prikkelen tot activiteit. Zij kunnen er mogelijkheden vinden om intensief bezig te zijn en er hun creativiteit en levenslust te ontwikkelen. Wanneer kinderen de gelegenheid krijgen hun energie te gebruiken voor het bevredigen van hun behoeften, kunnen zij tot rust en concentratie komen en hoeven zij zich niet meer “opvallend” te gedragen. Montessori spreekt in dit verband van "normalisatie": er is contact tussen kind en omgeving tot stand gekomen. De pedagogische professional kan kinderen hulp bieden bij hun concentratie. Omdat de omgeving afgestemd is op de ontwikkelingsbehoeften van kinderen, heeft elke ontwikkelingsfase zijn eigen karakteristieke consequenties voor de leeromgeving.

Op de groepen is de omgeving telkens zo ingericht dat het past bij de levensfase van het kind en dat het kennis kan maken met de wereld in vele facetten. Op weg naar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid moet het kind zich onafhankelijk van de volwassene kunnen bewegen, ervaringen opdoen en zich ontwikkelen.
De voorbereide omgeving die wij bieden zorgt voor stimulans en helpt het kind om zelf te kiezen: de mogelijkheid om verschillend werk uit te voeren. Zo hebben zij op een werkkleedje een eigen ruimte waar een ieder omheen beweegt en niet in komt. Ook zijn de groepen bewust ingericht als leef- en werkomgeving voor de bepaalde leeftijdscategorieën. Huiselijkheid en verzorgdheid spelen een zeer grote rol. De omgeving zal daarnaast het kind blijven ‘prikkelen’ en ‘uitdagen’.

De beschikbare materialen variëren dan ook qua aanbod gedurende het jaar. Een aantal keer per jaar zal bijvoorbeeld bij bso de spelletjeskast opnieuw ingericht worden met andere spelletjes of worden er gedurende het jaar verschillende bouwmaterialen aangeboden in de bouwhoek. Ook in de peutergroep wordt met regelmaat de werkjes verwisseld om zodoende het aanbod prikkelend en uitdagend te houden.

In onze visie wordt er, in het bijzonder voor het jongere kind, vanuit gegaan, dat de drang tot ontwikkeling van nature is gegeven en onder meer tot uiting komt in gevoelige perioden. Wanneer de juiste omgeving wordt gecreëerd zal het kind de mogelijkheid grijpen om zich doelgericht, vlot en efficiënt te ontwikkelen. Naarmate kinderen ouder worden gaan ze zich breder sociaal en cultureel ontwikkelen en krijgen “peergroep” en omgeving een belangrijke rol naast de cognitieve schoolse taken.

Naarmate kinderen meer ervaring opdoen, verder gevorderd zijn in de ontwikkeling van de wil, van moraliteit en sociale relaties, worden de kaders ruimer en de keuzemogelijkheden groter, waardoor kinderen meer verantwoordelijkheid voor hun keuzes, het eigen leerproces en voor de sociale relaties krijgen. Zo komt het principe van de afnemende leiding en dus van overdracht van verantwoordelijkheid in de organisatie tot uitdrukking.

In de praktijk

In de peutergroep komt dit tot uiting door meubilair dat is afgestemd op de maat van de kinderen. Kinderen kunnen zelf iets pakken uit de kast, eten en drinken aan lage tafels en kunnen zelf op hun stoel gaan zitten en beslissen waar in de ruimte ze aan tafel gaan zitten. Het kind kan zorgen voor planten en eventueel een huisdier (bijvoorbeeld een vis).
Omdat de motorische ontwikkeling in de eerste levensjaren van groot belang is, is de ruimte zo ingericht dat er voldoende bewegingsruimte is. Er is geen onnodig meubilair aanwezig en de ruimte is functioneel ingericht. Er moet ook ruimte zijn om kleedjes uit te kunnen rollen voor het materiaal.
Bij voorkeur is er een laag aanrecht waar kinderen zelf kunnen afwassen, handen wassen en het gezicht kunnen schoonmaken na het eten. Ook is er een kast met montessorimateriaal. Denk hierbij aan een roze toren, een bruine trap, cilinder blokken en rode stokken, maar ook aan aankleedramen en schenk- en schepwerkjes. Het materiaal richt zich in eerste instantie voornamelijk op de zintuiglijke ontwikkeling, en handelingen in het dagelijks leven maar kent ook andere aspecten.

De tuin biedt het kind voldoende mogelijkheden tot handelen. Denk bijvoorbeeld aan het planten van zaadjes, scheppen in de zandbak of fietsen op het pleintje. Verschillende ondergronden dragen bij aan de ontwikkeling van senso-motoriek. Er is gras, zand en voldoende mogelijkheden om te kunnen klimmen en klauteren. Een tuin brengt het hele jaar werk met zich mee. Om de kinderen onderdeel te maken van het werken in de tuin, is er gereedschap aanwezig dat door kinderen gehanteerd kan worden. Het werken in de tuin geeft gehoor aan het dragen van verantwoordelijkheid en de behoefte om te ordenen en plannen.

Op de bso dragen de kinderen een gedeelde verantwoordelijkheid voor de zorg van de ruimte. Zo helpen kinderen met het dekken van de tafel, maar maken ze de tafel ook schoon, vegen de vloer en wassen de vaat af. De pedagogisch medewerk(st)er heeft hierin een bewakende rol. Zij zorgt ervoor dat elk kind zijn taak uitvoert, natuurlijk naar leeftijd en vermogen van het kind.

De bso ruimte is vrijblijvender ingericht dan een klaslokaal. Kinderen komen na schooltijd of tijdens vakanties naar de bso en beleven hier hun 'vrije tijd'. Op de bso zijn er dan ook minder montessorimaterialen te vinden en meer materiaal dat bijdraagt aan een gevarieerde en ontspannen vrijetijdsbesteding, denk hierbij aan gezelschapspellen, knutselmateriaal, leesboeken en constructiemateriaal, maar ook aan gerichte activiteiten op het gebied van natuur, sport en spel, muziek en cultuur en uitstapjes. Er is ruimte voor een moment aan tafel, een mogelijkheid om even de rust op te zoeken, of juist samen te spelen. De bso kinderen zijn vrij om zich gedurende de bso tijd te bewegen binnen alle bso groepen. Tijdens het starten zijn zij op hun eigen stamgroep.

Samenstelling van de groepen

De ontwikkeling van het kind verloopt in nauwe samenhang met andere kinderen en volwassenen. Het is dan ook om die reden dat we kiezen voor een verticale groepsindeling. Kinderen leren in de eerste plaats wat het is om jongste, middelste en oudste van de groep te zijn. Ook geeft een verticale groep meer mogelijkheid tot sociale interactie en onderlinge hulp. Het leert kinderen samenwerken met jongere, even oude en oudere kinderen. Binnen de groep zorgt een verticale samenstelling ook voor het normaliseren van gedrag. De oudere kinderen tonen aan de jongere kinderen hoe bepaalde handelingen verricht moeten worden en wat de regels en afspraken zijn waaraan gehouden dient te worden. Vaak ziet men dat de jongste kinderen opkijken tegen de oudere kinderen en gedrag positief overnemen.

Het kinderdagverblijf bestaat uit één groep (groep Roze) waar maximaal 16 peuters tussen de 2 en 4 jaar per dag opgevangen kunnen worden. Op deze groep hanteren we het wettelijk ratio van 1 pedagogisch medewerker op 8 peuters. Per dag werken er maximaal 3 pedagogisch medewerkers op de groep.

De BSO bestaat uit 3 leeftijdsgroepen. Hier houden wij zoveel als mogelijk de leeftijdsindeling van school aan. Soms zijn de kinderen iets ouder of juist jonger omdat ze zijn blijven zitten of juist een klas hebben overgeslagen, waardoor ze dus qua leeftijd wellicht in een ander basisgroep horen. Bij ons staat de sociaal-emotionele veiligheid voorop. Als wij denken dat een kind daardoor nog niet toe is aan de volgende groep, dan kunnen wij besluiten, in overleg met ouder en kind, om het kind in zijn/haar vertrouwde groep te laten. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen aansluiting vinden in de basisgroep en dat zij zich daar veilig voelen met hun vriendjes en vriendinnetjes.

De indeling is als volgt:

- 1 groep van maximaal 20 kinderen in de leeftijd van 4 & 5 (6) jaar oud. (Groep Lichtblauw)
- 1 groep van maximaal 22 kinderen in de leeftijd van 6 t/m 8 jaar oud. (Groep Turquoise)
- 1 groep van maximaal 24 kinderen in de leeftijd vanaf 9 jaar tot 12 jaar (Groep Koraal)

8. Peuteropvang

Kinderen vanaf 2 jaar kunnen de peutergroep voor halve of hele dagen bezoeken. De montessorimaterialen, practical life werkjes, gezamenlijkheid, volop in beweging en veel ontdekken in spel en leren in onze buitenruimte, zijn een greep uit het aanbod. In de schoolomgeving van hun lokaal ontmoeten zij de oudere kinderen op diverse manieren. Zo is de hal voor de groep elke ochtend werkgebied voor de drie kleutergroepen en peutergroep. Deze uren tot 11.00 worden begeleid door een pedagogisch medewerk(st)er. Kinderen vanaf 3 jaar kunnen, wanneer zij hieraan toe zijn, twee tot drie ochtenden in één onderbouwgroep meedraaien. Dit wordt dan ook hun onderbouwgroep wanneer zij vier jaar worden en officieel naar school mogen.

Het dagritme op de peutergroep

De peuter is zich niet bewust van de ordende structuur van tijd. Daarom is het belangrijk om de dag op te delen in herkenbare, steeds terugkerende activiteiten. Dit biedt het kind overzicht, houvast en duidelijkheid. Het dagritme ziet er als volgt uit:

Binnenkomst:
Het kind komt binnen, hangt zijn jas op en trekt (zoveel mogelijk) zelf zijn schoenen uit en doet zijn ritmieken aan. Het kind loopt zelf naar binnen. Dit is goed voor het ervaren van de ruimte en eigenwaarde.

Het kind komt binnen en mag een werkje pakken en een plekje zoeken om te gaan werken/ spelen. Om de kinderen die al aan het werken zijn niet te storen, vragen we ouders zich terughoudend op te stellen als zij de groep betreden.

Peuters naar de klas:
De driejarige kinderen kunnen twee of drie ochtenden in de week meelopen in onze onderbouwgroepen. Soms is dat maar 10 minuten en soms voor langere tijd. Maar mits het kind hieraan toe is en altijd in overleg met de ouders. 1 van de peuterleidsters zal mee gaan met het kind, mits de groepsgrootte dit toelaat, om te kijken hoe het gaat.
Dit alles past in het oorspronkelijke Montessori-curriculum dat is gebaseerd op een drie- tot zesjarigen groep. Zodra kinderen 4 vier jaar zijn, starten ze officieel in de onderbouw.

Fruit eten:
Vanaf 9.45 uur helpen twee kinderen met het klaarmaken van het fruit en drinken. Dit wordt op een tafel gezet. Kinderen mogen zelf drinken inschenken en het fruit pakken. Ze mogen zelf bepalen wanneer ze dit doen.

Verschoonronde:
Tijdens de verschoonronde stimuleren wij de peuters om zelf hun broek en onderbroek naar beneden te doen, hun luier los te maken en even op het potje of op de wc te gaan zitten.
Aan ouders wordt gevraagd om kinderen zo veel als mogelijk een hemd en onderbroek aan te trekken, in plaats van een romper. Dit werkt bevorderend voor de zindelijkheid van het kind.

Kringactiviteit:
De ochtend wordt bij voorkeur afgesloten met een kringactiviteit. Voorbeelden hiervan zijn:

- verhaal voorlezen;
- liedjes zingen;
- versjes met bewegingen;
- muziek maken;
- streep lopen;
- stilte spel;
- kringgesprek;
- introduceren van een nieuw werkje
- wellevendheidslesje

Naar buiten:
We stimuleren de kinderen om zoveel als mogelijk zelf hun ritmieken uit te trekken en de schoenen en jas aan te doen. We stimuleren oudere kinderen de jongere kinderen te helpen. De kinderen kunnen in principe zelfstandig naar buiten wanneer zij dit willen. Dit omdat het groepslokaal goed overzicht biedt over de tuin waar de kinderen spelen. We plannen zowel in de ochtend als in de middag een buiten speelmoment voor alle kinderen.

Lunchen:
De pedagogisch medewerk(st)er heeft de lunch klaargezet voor gebruik. De kinderen dekken zelf de tafel, smeren hun brood en schenken hun drinken in. Na de lunch spelen de peuters gezamenlijk met de onderbouw nog even buiten. Hierna is er een mogelijkheid om te slapen en/of rusten in de ruimte waar de stretchers al klaar staan. De kinderen die niet meer slapen mogen onder begeleiding een rustige activiteit kiezen (puzzel, werkje, tekenen/kleuren)/

Middagsnack:
Als alle kinderen wakker zijn drinken we water en krijgen de kinderen een soepstengel of een rijstwafel. Hierna zijn er verschillende opties, we kunnen nogmaals naar buiten voor een activiteit of vrij spel, de kinderen kunnen vrij spelen of een lesje doen, of we doen een gezamenlijke activiteit.

Mentorschap peutergroep

Elk kind op de peutergroep heeft een mentor. De mentor is het eerste aanspreekpunt van het kind en van zijn ouder(s)/verzorger(s). De mentor is verantwoordelijk voor het bijhouden van de jaarlijkse observatie en het voeren van het jaarlijkse 10 minuten gesprek. Daarnaast heeft de mentor een belangrijke taak op het gebied van vroeg signalering.

Wennen op de peutergroep

Ongeveer 3 weken voordat het kind geplaatst wordt neemt de coördinator/mentor contact op met de ouders om een intake en wenafspraken te plannen. De wenmomenten kunnen pas plaatsvinden op het moment dat het contract is ingegaan. Buitencontractueel wennen is niet toegestaan. We hanteren drie wenmomenten. Tijdens het eerste wenmoment komt het kind een uurtje bij ons, de ouder is hierbij aanwezig. Tijdens dit uurtje voeren wij het intakegesprek op de groep. Het tweede wenmoment duurt ongeveer 1 á 2 uur zonder dat de ouder aanwezig is, we vragen de ouder wel bereikbaar te blijven. Het derde wenmoment bestaat uit een ochtend zonder de ouder, we vragen de ouder wel bereikbaar te blijven. Afhankelijk van de behoefte van het kind kunnen er meer of minder wenmomenten ingepland worden. Dit gebeurt in overleg met de groepsleidsters.

9. Buitenschoolse opvang (BSO)

Na schooltijd kunnen kinderen van vier tot twaalf jaar plezier maken in hun vrije tijd op de opvang. Vrijheid in keuzes staat hierbij voorop, keuzes leren maken is immers van groot belang. Zelfverantwoordelijkheid nemen komt hier natuurlijk opnieuw dagelijks naar voren en wordt ervaren en ingevuld door de kinderen. Er zijn drie op leeftijd ingedeelde stamgroepen waarin de kinderen hun basis vinden.

- Groep Lichtblauw bevindt zich bij de schoolbibliotheek.
- Groep Turquoise bevindt zich in de ‘Multi-ruimte’. Naast de hoofdingang.
- Groep Koraal heeft de basis in de werkplaats en maakt daarnaast ook gebruik van de centrale hal van de school.

Van hieruit kunnen de kinderen elkaar ontmoeten in hun vrije tijd. Zij krijgen het aanbod voor verschillende activiteiten of de kinderen kiezen voor eigen initiatief. Binnen de mogelijkheden in de voorbereide omgeving van het gebouw en de groene omgeving/schooltuin kunnen zij zich vrijelijk bewegen

Het dagritme van de buitenschoolse opvang

De bso tijd speelt zich af na schooltijd en heeft daarom een vrijer karakter. Globaal ziet een bso middag er als volgt uit:

Tijdens schooldagen:
15.00 - 15.15 kinderen van Lichtblauw worden opgehaald uit de klas en de kinderen van Turquoise en Koraal komen zelfstandig naar de stamgroep. Daar worden ze aangemeld door de medewerker.
15.15 - 16.00 (Gezamenlijk) eten en drinken in de stamgroep. Gelegenheid tot vrij spel en naar buiten
16.00 - 17.00 Vrije keus uit: Geplande activiteit, Buitenspel of vrij spel
17.00 - 17.30 (Gezamenlijk) eten en drinken en vrij spel binnen of buiten
Vanaf 17:00 mogen de kinderen worden opgehaald.

Tijdens vakantie/vrije (studie)dagen – en woensdag- en vrijdagmiddag vanaf 12.30:
07.00 - 08.30 Op aanvraag voorschoolse opvang en ontbijten met de kinderen
08:30 - 09:45 Ontvangst kinderen in vrij spel
09.45 - 10.00 (Gezamenlijk) eten en drinken
10:00 - 10:30 Buiten spelen, evt. een uitstapje
10.30 - 12.15 Vrije keus uit: Geplande activiteit, vrij spel binnen/buiten, evt. een uitstapje
12:15 - 13:00 Voorbereiden en gezamenlijke lunch
13:00 - 14.00 Vrij spel binnen of buiten
14:00 - 15:00 Geplande activiteit of vrij spel binnen/buiten
15:00 - 15:15 (Gezamenlijk) fruit eten en drinken
15:15 - 16:30 Geplande activiteit of vrij spel binnen/buiten
16:30 - 17:00 Zorg voor plant en dier binnen het centrum of vrij spel
17:00 - 17:30 (Gezamenlijk) eten en drinken en vrij spel binnen/buiten
Vanaf 17:00 mogen de kinderen worden opgehaald.

Op dagen dat er uitjes buiten de school worden gepland, wordt er uiteraard afgeweken van bovenstaand rooster. Ouders worden hiervan tijdig op de hoogte gesteld, aangezien ouders kunnen aangeven dat zij dit niet willen.

Mentorschap op de buitenschoolse opvang

Ook op de bso heeft ieder kind een mentor. De mentor is het eerste aanspreekpunt van het kind en zijn ouder. Het mentorschap wordt in het Ouderportaal van Kindplanner weergegeven. De ouder ziet hier wie de mentor is van hun kind en zij krijgen hiervan een automatisch bericht. Voor start van het nieuwe schooljaar, en wanneer kinderen doorstromen naar een nieuwe groep, worden de kinderen in Kindplanner gekoppeld aan een medewerker.
Bij het toewijzen van de mentor houden wij rekening met de regelmaat dat men het kind ziet. Mocht de mentor van het kind wijzigen dan zal de ouder hiervan persoonlijk op de hoogte worden gebracht en zal dit ook door ons in het portaal gewijzigd worden. Ook daar krijgt de ouder automatisch bericht van.
We stellen de kinderen ook op de hoogte wie hun mentor is, door hen dit te vertellen op het moment dat ze nieuw binnenkomen. Daarnaast geven wij de kinderen altijd mee dat ze iedereen kunnen aanspreken binnen ons kindcentrum als er iets is of als ze ergens mee zitten. Wij proberen zoveel mogelijk voor ieder kind een luisterend oor zijn, ongeacht of je de mentor bent of niet. We vinden het belangrijk om met ieder kind een vertrouwensband op te kunnen bouwen.

Dagelijks worden kinderen door ons geobserveerd om te kijken hoe ze in hun vel zitten. Het is een belangrijk onderdeel van ons werk. Mochten er bijzonderheden of zorgen uit voortkomen, dan wordt dit met ouder besproken en tevens genoteerd.
Deze bijzonderheden worden bijgehouden in ParnasSys. Een schoolsysteem waarin alle voortgang en welbevinden van het kind wordt bijgehouden. De mentor heeft nauw contact met de pedagogische professional van het kind, zo kunnen zij samen zorgen voor het welbevinden van het kind. De ouder(s)/verzorger(s) hebben de mogelijkheid om met de mentor in gesprek te gaan, dit kan worden aangevraagd.

Natuurlijk hebben wij het hele jaar door overdrachtsgesprekken met de ouder, tijdens de dagelijkse haal- en breng contacten. Met ouders bespreken we hier altijd de bijzonderheden. Zodoende komen ouders nooit voor verrassingen te staan als we met hen in gesprek gaan tijdens de jaarlijkse gesprekken.
Dit zijn de gesprekken die we samen met de pedagogische professional en de ouders van het kind zullen voeren. Vanuit de pedagogisch medewerker zal er toelichting gegeven worden op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind. Mits wij dit nodig te vinden en wij zorgen delen met de pedagogische professional over het welzijn van het kind. Ouders zijn hiervan op de hoogte gesteld. Anderzijds kunnen ouders zelf aangeven het prettig te vinden als er een pedagogisch medewerker van de opvang aanschuift tijdens deze gesprekken.

Wennen op de BSO

Voordat een kind gebruik gaat maken van de BSO is er een mogelijkheid om te wennen. Hiervoor kan een afspraak gemaakt worden met de coördinator/mentor. Ook deze wenmomenten vinden pas plaats nadat het contract is ingegaan. Het kind kan dan een halve of hele middag komen wennen. Indien nodig; is het ook hier mogelijk om een extra wenmoment in te plannen.
In veel gevallen gaat het bij de bso om kinderen die al op het Montessori Kindcentrum zitten of er al een broertje/zusje hebben en dus al enigszins bekend zijn met de bso. Toch raden wij ouders wel aan om gebruik te maken van de wenmogelijkheden omdat het een nieuwe stap is voor het kind.

De pedagogisch medewerk(st)er zorgt dat het kind zich welkom voelt in de groep. De groep van tevoren even informeren dat er een nieuw kindje komt wennen. Vaak hebben ze er al een vriendje zitten en dan koppelen we hen aan elkaar. De pedagogisch medewerk(st)er draagt zorg voor een ‘veilige’ klimaat en houdt het nieuwe kind extra in de gaten. Schenkt net even wat meer aandacht als dat nodig en gewenst is. Na het wennen vindt er een warme overdracht plaats naar de ouder.

10. Zorgkinderen

Wanneer wij ons zorgen maken over een kind, zal de mentor (en/of leidinggevende) dit zo snel mogelijk met de ouders bespreken en overleggen hoe hier (met elkaar) mee om te gaan.
Zorg ontstaat als de pedagogisch medewerk(st)er na een aantal observaties, verontrustende signalen, signaleert t.a.v. de veiligheid en of ontwikkeling van het kind. De pedagogisch medewerk(st)er kan als eerste de zorgen delen met collega’s. Als de zorgen worden herkend, wordt de leidinggevende op de hoogte gebracht.

Als de zorg blijft voortbestaan of als men behoefte heeft aan pedagogische ondersteuning, kan een intern deskundige ingeschakeld worden. In dit geval onze intern begeleidster. In overleg met de IB-er wordt de zorgvraag geconcretiseerd en de aanpak besproken met het team en de ouders. In geval er behoefte is aan een extra observatie van een kind, wordt hiervoor altijd eerst toestemming aan ouders gevraagd.
Daarnaast kan de leidinggevende de intern begeleider van school raadplegen om gezamenlijk te overleggen wat mogelijke vervolgstappen zouden kunnen zijn. Zo kunnen we gezamenlijk de zorgvraag concretiseren en doorverwijzen naar de juiste externe instanties.

Soms vraagt een kind meer specialistische begeleiding dan wij als organisatie kunnen bieden. In dat geval wordt er contact gelegd met (of verwijzen we ouders door naar) keten- en/of zorgpartners zoals het GGZ, maatschappelijk werk, de huisarts of het buurt-/zorgteam. Ook maken we hierbij gebruik van de sociale kaart.
In geval van ernstige zorg over een kind, die niet door ouders erkend of herkend wordt, kunnen er na intern overleg, vervolgstappen worden gezet. Dit wordt teruggekoppeld aan de ouders. De zorg kan ook gemeld worden in de VerwijsIndex Risicojongeren (VIR).
Indien nodig, maken wij gebruik van de landelijke Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.

11. De pedagogische professional in ons MKC

De pedagogische professional heeft een aantal specifieke kenmerken en taken in de begeleiding van het kind. Hieronder worden de belangrijkste kenmerken toegelicht:

1. De pedagogische professional is onderdeel van de voorbereide omgeving, zij gedraagt zich in de groep relatief terughoudend en geeft het kind ruimte om keuzes te maken. Wanneer het kind zichtbaar moeite heeft met het maken van de keuze kan de pedagogische professional het kind hierin ondersteunen.
2. Het gedrag van de pedagogische professional kenmerkt zich door:
    a. een rustige houding
    b. een zachte, rustige stem
    c. afwachtend ten opzichte van het kind
    d. het voortdurend observeren van de situatie
    e. inspelen op dat wat zich voordoet binnen de situatie
3. De pedagogische professional heeft respect voor de persoonlijkheid van het kind. Ze laat het kind vrij om te ontdekken en weet welke behoeften het kind nodig heeft en sluit hierbij aan. Om dit te kunnen voert zij regelmatig en systematisch een observatie uit, zodat ze het ontwikkelproces van het kind leert kennen
4. De pedagogische professional zorgt voor een optimale voorbereide omgeving. Doordat zij het kind goed kent weet zij welke materialen er nodig zijn om de ontwikkeling te stimuleren. Dit betekent dat zij soms zelf werkjes maakt dat aansluit bij de beleving van de kinderen, of aansluit bij kinderen die zich niet tot het bestaande materiaal voelen aangetrokken. Het zelfgemaakte materiaal moet zo veel mogelijk voldoen aan de gestelde eisen.
5. De pedagogische professional zorgt ervoor dat het materiaal schoon en aantrekkelijk is zodat het een kind aanspreekt. Het staat op de hoogte van het kind in een open kast.
6. De pedagogische professional heeft een minder sturende en meer begeleidende rol. Zij zorgt ervoor dat gewenst gedrag wordt aangeleerd en overgedragen. Hierbij straft en beloont zij zo min mogelijk. In eerste instantie neemt zij een afwachtende houding aan, en bekijkt of de omgeving het ongewenste gedrag corrigeert (bijv. door andere en/of oudere kinderen). Indien dit gebeurt dan begeleidt zij dit proces.
7. Bij het aanbieden van een materiaal gebruikt de pedagogische professional bij de jonge kinderen zo min mogelijk woorden (m.u.v. een namenlesje en wellevendheidslesjes). In de midden- en bovenbouw is dit minder aan de orde.
8. De pedagogische professional zorgt voor een optimale indeling van de tijd, waarbij er voldoende tijd wordt geboden voor het individueel bezig zijn met werkjes.
9. De pedagogische professional zorgt voor een goede samenwerking en afstemming met ouders zodat de opvoeding in elkaars verlengde liggen. Samen zorgen we voor een goede samenwerking en afstemming van school en opvang.
10. De pedagogische professionals hebben kennis van elkaars werkwijze en stemmen deze onderling af zodat er voor kinderen duidelijkheid heerst. Dit stemmen zij onderling af tijdens teamoverleg e.d.
11. De pedagogische professional is verantwoordelijk voor het bijhouden van alle informatie met betrekking tot het kind. Denk hierbij aan gedrag, lichamelijke kenmerken, vorderingen of eventuele bijzonderheden zodat deze informatie overdraagbaar is aan collega's en ouders.

De rol van de pedagogisch medewerker
Om te bereiken dat het kind zich bij ons emotioneel zo veilig mogelijk voelt, vinden wij het belangrijk dat vertrouwde personen, vaste medewerkers het kind begeleiden.
De pedagogisch medewerk(st)ers zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse opvang, ontwikkeling en verzorging van de kinderen van hun groep. Zij spreken de kinderen aan vanuit een positieve houding en houden hierbij rekening met de ontwikkelingsfase van het kind.

Onze pedagogisch medewerkers:

- *Staan open voor de kinderen en gaan op de juiste manier in op hun behoeften, signalen en ontwikkeling*

- *Tonen persoonlijke betrokkenheid en uiten gericht positieve gevoelens naar de kinderen*
- *Geven kinderen de ruimte om zich te ontwikkelen in een veilige context*
- *Hebben respect voor het individuele kind en zijn sociale en culturele achtergrond*
- *Begeleiden, stimuleren, motiveren de kinderen*
- *Corrigeren ongewenst gedrag en leggen uit waarom zij het gedrag (niet het kind) afkeuren*
- *Zijn in staat tot een open communicatie met ouders en collega's.*

De pedagogisch medewerk(st)ers verkrijgen tijdens het kennismakingsgesprek die informatie van ouders en kind die nodig is om aan te kunnen sluiten bij de behoeften van het kind. Specifieke informatie, afspraken over eetgewoonten en andere bijzonderheden in de omgang met het kind, worden vastgelegd en gedeeld met collega's. Op deze manier kunnen we zo goed mogelijk rekening houden met de eigenheid van ieder kind.

12. De opvoeddoelen van Riksen-Walraven

In de wet IKK (2018) vormen de opvoeddoelen van Riksen-Walraven het belangrijkste uitgangspunt voor veilige en kwalitatief goede kinderopvang. Hieronder worden de vier doelen uitgewerkt en gekoppeld naar de montessorivisie in de praktijk.

❖ **Een gevoel van emotionele veiligheid**

Binnen Montessori Kindcentrum Delft worden kinderen begeleid in een klimaat van (emotionele) veiligheid. De basis van al het handelen van de pedagogische professional is het bieden van een gevoel van veiligheid aan het kind. Hierbij is een vertrouwensrelatie met de pedagogische professional onmisbaar. Vaste rituelen, ritme en regels zorgen ervoor dat kinderen zich zeker voelen. Vanuit een veilige basis durven en kunnen zij de wereld gaan ontdekken.
Persoonlijk contact met de leerkracht en pedagogisch medewerk(st)er, een vertrouwde omgeving en de aanwezigheid van bekende groepsgenootjes dragen bij tot het verkrijgen van een veilig gevoel.

Concreet houdt dit in:
● Bij binnenkomst heten we de kinderen welkom door hen bij naam te noemen en te laten merken dat we blij zijn hen te zien. We maken oogcontact met het kind.
● Emoties mogen. Wanneer een kind verdrietig is of boos, dan wordt hieraan aandacht besteed. Als het kind daar behoefte aan heeft, zoeken we fysiek contact en krijgt het de gelegenheid zijn emoties te uiten.
● Bij een conflict tussen kinderen worden zij gestimuleerd om zelf tegen de ander te vertellen waarom hij/zij verdrietig of boos is. We zoeken samen naar een oplossing of alternatieven.
● Aan positieve emoties (zoals gevoelens van blijheid) wordt door de leerkracht en pedagogisch medewerk(st)er extra aandacht gegeven door stil te staan bij het waarneembare gedrag (zoals lachen). Tevens wordt onderzocht wat maakt dat het kind zo blij is, zodat dit gevoel gedeeld kan worden.
● Door actief luisteren, open vragen te stellen en echt te kijken naar het kind, geven de leerkrachten en pedagogisch medewerk(st)er(s) het kind emotionele ondersteuning en veiligheid. De pedagogische professionals leren het kind kennen en kunnen inspelen op de interesses en het ontwikkelingsniveau van het individuele kind.
● Ritme, gewoonten en rituelen geven kinderen houvast in de tijd. Als je weet hoe de dag ongeveer verloopt, geeft dat rust. Je hoeft er als kind niet bij stil te staan. De opbouw van de dag heeft een vast verloop. De dagen van de week zijn herkenbaar aan bepaalde activiteiten. De seizoenen en jaarfeesten geven het jaarritme aan; de spelletjes, activiteiten en verhalen sluiten daarbij aan.
● De groepsruimte is volgens een vaste en herkenbare indeling ingericht. Dit geeft een gevoel van "thuiskomen" en nodigt uit tot spelen en ontdekken.
● We hanteren vaste regels zodat duidelijk is wel mag en wat niet. We ruimen samen op, kondigen overgangen tijdig aan en maken van de eet- en drinkmomenten een gezellige aangelegenheid waarbij veel kan worden gedeeld.

❖ Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie

Kinderen worden begeleid om zichzelf beter te leren kennen, zelfstandig te worden en een positief zelfbeeld te hebben (competentie). Elk kind is uniek en waardevol. Wij accepteren kinderen zoals ze zijn en wij hebben vertrouwen in het vermogen van kinderen. Kinderen hebben vanaf de geboorte een innerlijke motivatie om te leren lopen, praten en contact te maken met anderen. Zij leren wat nodig is voor het leven. Bij Montessori Kindcentrum Delft leren kinderen binnen het eigen vermogen, in hun eigen tempo en op geheel eigen wijze, daarbij worden zij begeleid en aangemoedigd door de pedagogische professionals. Het eigen en unieke ontwikkelingstempo van het kind is voor ons maatgevend in de begeleiding van de kinderen.

De leerkrachten en pedagogisch medewerk(st)er(s) proberen zoveel mogelijk oog te hebben voor de kinderen en hun behoeftes. Doordat er vaste en vertrouwde mensen op de groepen aanwezig zijn, voelen de kinderen zich veilig en kunnen zij zich optimaal ontwikkelen. De uitdagende binnenruimtes (studio/handvaardigheid-lokaal) en buitenruimte (tuin) bieden, mede, de mogelijkheden tot ontwikkeling op verschillende gebieden. Wij willen de kinderen zo veel mogelijk stimuleren en begeleiden in hun persoonlijke ontwikkeling. We willen ze helpen zichzelf te leren kennen, zelfstandig te worden en een positief zelfbeeld te hebben. Dit gebeurt spelenderwijs, met aandacht voor de leeftijd en persoonlijkheid van het kind. Een kind met zelfvertrouwen is in staat om allerlei problemen adequaat aan te pakken.

In de praktijk:
● Kinderen bewegen van nature graag en wij bieden hen hiertoe alle ruimte. Door veel bewegingservaring op te doen, zowel door de grove als de fijne motoriek, ontdekt en ontwikkelt het kind zich. Bewegen doet een appèl op je doorzettingsvermogen, je flexibiliteit en assertiviteit, leert je te vertrouwen op je eigen lijf, problemen op te lossen en samen te werken met anderen.
● Binnen bieden we een uitgebreid assortiment aan materiaal dat voor elke ontwikkelingsfase uitdaging biedt. De materialen in de lokalen bestaan veelal uit door de kinderen meegebrachte 'schatten' die zij hebben verzameld, dit kunnen bijvoorbeeld stenen of schelpen zijn. Ook worden kinderen aangemoedigd dingen van thuis mee te brengen, dit helpt bij het betrekken van de ouders bij de opvang. Er kan worden gewerkt met de materialen die de kinderen meebrengen, waardoor het kind waardering voelt voor wat ze hebben meegebracht. Ook zullen er materialen aangeboden worden die op verschillende manieren gebruikt kunnen worden, zoals blokken, lego, speelgoed dieren en gerecyclede spullen.
● Wij vinden het van groot belang dat kinderen echte ervaringen opdoen. Denk aan levende muziek, broodjes bakken boven een kampvuur et cetera.
● Buiten is er volop de gelegenheid te rennen, samen te spelen en te bouwen. En we ervaren er de natuur: de seizoenen, de dieren, het weer en de ondergrond.
● We bieden gevarieerde creatieve activiteiten aan zoals knippen, plakken, (vinger)verven, met water en zand spelen. Kleurpotloden, lijm, papier, bloem, deeg, klei en, blaadjes van de bomen; we bieden ze afwisselend en passend bij de leeftijd aan. We dagen de kinderen uit zelf activiteiten te verzinnen en hun creativiteit en inventiviteit te gebruiken, naarmate zij ouder worden. Hiervoor zullen de benodigde materialen en gereedschappen aanwezig zijn.
● We proberen een kind zoveel mogelijk ruimte te bieden, zodat het zichzelf en de wereld kan ontdekken en in zijn eigen tempo kan ontwikkelen. Voldoende ruimte bieden, houdt in heel goed kijken en luisteren naar het kind en vervolgens aanbieden wat een kind aangeeft nodig te hebben. Het kind begeleiden waar het aangeeft begeleiding nodig te zijn.
● Het gaat er bij ons niet om wat een kind nog niet is en nog niet kan, maar om wat een kind al wel is en wel kan! Door op deze wijze naar een kind te kijken voelt het zich gewaardeerd en gerespecteerd en groeit zijn zelfvertrouwen.

❖ Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competentie

De leerkrachten en pedagogisch medewerk(st)er(s) bieden kinderen de ruimte om sociale ervaringen op te doen, waardoor sociale vaardigheden verworven worden. Elk kind krijgt individuele zorg en aandacht. Ook de groep heeft een belangrijke functie, want kinderen maken deel uit van een gemêleerde samenleving. Binnen ons Kindcentrum heeft het kind de gelegenheid om de wereld om hem heen te ontdekken. Kinderen leren ook van én door elkaar. Het kennismaken met andere volwassenen en kinderen, het respecteren van anderen en het opkomen voor eigen belang zijn belangrijke toegevoegde waarden van het samenzijn in een groep. In de

groep worden deze vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld elkaar te helpen, samen te spelen, samen op te ruimen en samen feestelijke gebeurtenissen te vieren.
Elkaar helpen is dan ook een essentieel onderdeel binnen de montessori-visie en wij proberen de kinderen ook zoveel mogelijk te laten inzien dat elkaar helpen een goed gevoel geeft en dat het goed is voor je eigenwaarde. Binnen ons centrum is er voldoende ruimte voor de kinderen om met andere vriendjes te spelen. Ook met jongere of oudere kinderen. Kinderen zijn dit ook gewend vanuit onderwijstijd om met verschillende leeftijdsgroepen te werken en van en met elkaar te leren en te spelen. Ze krijgen ook de kans om met sociaal gedrag te experimenteren. We laten kinderen bijvoorbeeld zelf zoveel mogelijk hun eigen conflicten oplossen en we laten kinderen plezier ervaren aan het samenspelen met andere kinderen. En wanneer het nodig is zal de pedagogische professional of pedagogisch medewerk(st)er sturen en/of corrigeren.

In de praktijk:
● Heel belangrijk is onze voorbeeldfunctie. We luisteren actief, geduldig en betrokken, laten kinderen uitpraten, gaan in op hun verhalen en laten merken dat we hen begrepen hebben.
● De kinderen leren te delen, samen te spelen en elkaar met rust te laten, te wachten op hun beurt en soms ook het middelpunt te zijn, op te komen voor zichzelf, te onderhandelen, samen te werken, niet te pesten maar te troosten en te helpen.
● We leren kinderen dat we niet hetzelfde zijn maar wel gelijk. Verschillen mogen er zijn.
● We observeren de kinderen tijdens het vrije spel en activiteiten; we bewaken daarbij de emotionele en fysieke veiligheid van ieder kind door te sturen als dat nodig is. We grijpen in bij agressie en fysiek overwicht. We dagen de kinderen uit samen op zoek te gaan naar alternatieven en oplossingen; wat zij zelf hebben bedacht werkt het best!
● We bieden groepsmomenten aan waarbij de kinderen hun verhalen en belevenissen kunnen vertellen, plezier en succes wordt gedeeld. Maatschappelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen thuis en op school kunnen worden gedeeld. Emoties als verdriet, boosheid en jaloezie worden daarbij benoemd. Samen fruit eten, drinken, muziek maken, eten, samen lezen, activiteiten doen en buiten spelen: iedere dag dienen deze momenten zich aan.

❖ De kans om zich waarden en normen, de samenleving zich eigen te maken

Het is van groot belang dat kinderen normen en waarden leren. Het eigen maken van normen en waarden maakt onderdeel uit van de morele ontwikkeling. Binnen de groep doen zich situaties voor waar veel leermomenten zullen zijn (bijvoorbeeld pijn en verdrietige situaties, ruzie of een maatschappelijke gebeurtenis). Door reactie en begeleiding ervaart een kind wat wel en niet goed is. Leerkrachten en pedagogisch medewerk(st)er(s) hebben dus een belangrijke voorbeeldfunctie.

Normen en waarden vinden we belangrijk omdat ze richting geven aan het bestaan. Door kinderen te helpen normen en waarden te verhelderen, helpen we hen bewust te worden van hun eigen denken en handelen. Dit met als achterliggend doel een groeiende zelfstandigheid en een toenemend zelfvertrouwen. Door de kinderen te betrekken bij het maken van afspraken leren ze daardoor verantwoordelijkheid te krijgen en te dragen. De leidster heeft een voorbeeldfunctie in het naleven van waarden en normen en legt de kinderen uit waarom bepaalde afspraken gelden.

In de praktijk:
● Veel normen en waarden liggen besloten in het aanleren van sociale vaardigheden zoals de ander geen pijn doen, samen delen, elkaar uit laten praten en elkaar iets gunnen.
● We eten gezamenlijk en in rust aan tafel.
● We hanteren deze vaste groepsregels consequent.
● We zijn eerlijk en vriendelijk tegen elkaar, tonen genegenheid en warmte, kijken om naar de ander, klein en groot.
● We gaan zorgvuldig om met spullen en maken niets moedwillig stuk. Je neemt niet mee naar huis wat niet van jou is.
● We gaan met respect om met de natuur: we maken geen insecten en planten dood, ruimen ons eigen afval op en vertrappen geen bloemen.
● We besteden aandacht aan cultuurverschillen. Verschillende feesten en een andere taal: de belevingswereld van de kinderen wordt langzaam groter. Voorlezen, rollenspel en groepsmomenten benutten we om dit besef

bij kinderen te vergroten als zij daaraan toe zijn.
● We benoemen meer wat wel mag en hoe we met elkaar willen omgaan, dan dat we negatief gedrag benoemen.
● De dingen met aandacht doen en er voldoende tijd voor te nemen voegt kwaliteit toe aan de sfeer en de omgangsvormen. Een voorbeeld hiervan is dat de kinderen die iets willen maken er eerst de juiste materialen en gereedschappen voor zoeken (voorbereide omgeving), wanneer zij niet weten hoe zij verder kunnen gaan, dan leren zij eerst om hulp te vragen in plaats van over te gaan in een andere activiteit.

13. Opleidingseisen

Alle pedagogische professionals beschikken over de juiste diploma's en een verklaring omtrent het gedrag (VOG) waarmee gewerkt mag worden in de kinderopvang. Zie CAO kinderopvang. Daarnaast is er een apart scholingsplan opgesteld waar de EHBO-/BHV-scholing in is opgenomen en worden de medewerkers allen pedagogisch gecoacht met de nadruk op de montessoriopvoeding.

Beroepskrachten in opleiding, stagiaires en vrijwilligers binnen onze opvang

Wij bieden stageplekken aan voor MBO (nivo 3 en 4) Beroepsopleidingen (BOL of BBL-traject) of HBO (duaal) opleidingen, bij voorkeur van de kindgerichte opleidingen.
In principe werken wij niet met vrijwilligers op de locatie, een uitzondering hierop vormt de tussenschoolse opvang (TSO) waarbij wij wel een aantal vrijwilligers inzetten, die onder leiding van een pedagogisch medewerker een aantal specifieke taken hebben.

Pedagogisch medewerk(st)ers in opleiding die een BOL-traject volgen, staan boventallig op de groep, naast ervaren gediplomeerde pedagogisch medewerk(st)er(s). Uitsluitend in geval van ziekte van vaste pedagogisch medewerk(st)er, of vakantie van de pedagogisch medewerk(st)er, of tijdens het afleggen van de proeve van bekwaamheid als onderdeel van de opleiding kan de stagiair als volwaardig pedagogisch medewerk(st)er worden ingezet. Inzet tijdens ziekte van de vaste medewerker of tijdens vakantie van de leidster kan alleen op de eigen stage locatie. De stagiaire mag maximaal 33% van het BKR opvangen, wat betekent dat er minimaal 2 andere pedagogisch medewerk(st)er(s) naast haar werken. Bovenstaande geldt alleen voor niveau 3 en 4 stagiaires. De pedagogisch medewerker in opleiding kan niet in het eerste leerjaar worden ingezet (hier worden geen uitzonderingen op gemaakt).

Elke stagiaire heeft een pedagogisch medewerk(st)er die haar tijdens de stage ondersteunt, coacht en beoordeelt. Dit is vaak de coördinator van de locatie of een ervaren collega. Welke taken een stagiaire mag uitvoeren is vastgelegd in ons stage werkplan en conform de leerdoelen van het betreffende leerjaar.

Taken van de stagiaire

De stagiair geeft ondersteuning aan de leidster;
Dat wil zeggen: praktische, actieve ondersteuning bij de uitvoer van de klusjes, bijvoorbeeld de verzorgende taken, zoals het verschonen van een luier, het gaan naar de wc en het begeleiden van het slaapmoment (naar bed brengen, uit bed halen). Dit gebeurt in eerste instantie alleen onder toezicht op de groep. Pas wanneer de pedagogisch medewerk(st)er van mening is dat de stagiair deze taken zelfstandig kan uitvoeren krijgt zij deze verantwoordelijkheid. Er blijft altijd een pedagogisch medewerk(st)er in de buurt wanneer hulp nodig is.

De stagiair biedt pedagogische ondersteuning op de groep:
Dit wil zeggen: de stagiaire houdt zich bezig met de het ondersteunen van de begeleiding en verzorging van kinderen van 0-12 jaar. De stagiair heeft ook oog voor wat er gebeurt in de groep en kan hier (afhankelijk van het leerjaar) ondersteuning in bieden of initiatieven in nemen.

De stagiaire is zich bewust van haar rol in de groep:
Voor de vaste pedagogisch medewerk(st)er is zij: leerling/stagiaire.
Dit betekent dat de stagiaire zich verdiept zich in de montessoripedagogiek en leert hier volgens te handelen. Zich houdt aan alle protocollen, werkinstructies en formulieren met betrekking tot veiligheid, hygiëne en pedagogische kwaliteit.

14. Pedagogische coaching

Vanaf 1 januari 2019 is het structureel coachen van pedagogisch medewerkers vastgelegd binnen de wet IKK. Deze structurele coaching wordt geboden door een zogenoemde pedagogisch coach. Hier beschrijven we hoe we dit vorm geven. De pedagogisch coach fungeert als spil tussen het pedagogisch beleid en de uitvoering hiervan. Hij/zij helpt medewerkers in het signaleren van knelpunten in hun werkzaamheden, kennis en vaardigheden en achterhaalt samen met hen de coaching behoeften.
De pedagogisch coach draagt bij aan kwaliteitsverbetering door het coachen, ondersteunen en adviseren van de leidsters. De eis tot coaching is ingevoerd om de geboden kwaliteit in de praktijk van de kinderopvang te verhogen. Daarom ontvangt iedere pedagogisch medewerker die werkzaam is bij het kindercentrum coaching.

Algemene kenmerken
De functie Pedagogisch Coach kenmerkt zich door het als allround coach verbeteren van de pedagogische kwaliteit van dienstverlening en professionele ontwikkeling van de pedagogisch medewerk(st)ers. De Pedagogische Coach fungeert als spil tussen het pedagogische beleid en de uitvoering hiervan. De doelgroep en het soort opvang waarbinnen deze functie voorkomt kan verschillen, zoals kinderdagverblijven, buiten-, tussen-, en/ of naschoolse opvang, gastouderopvang en peuteropvang/peuterspeelzalen.

Doel van de functie
Het coachen van pedagogisch medewerkers vanuit het pedagogisch beleid ten behoeve van het mede verbeteren van de kwaliteit van werkzaamheden.

Zie voor een meer uitgebreide omschrijving de CAO kinderopvang.

De pedagogisch coach maakt gebruik van observatieformulieren en coaching behoefte- formulieren. Voorbeelden hiervan kunt u vinden in de bijlages bij dit plan.

Op basis van de regelgeving geldt dat iedere pedagogisch medewerker jaarlijks coaching ontvangt.
Er is geen minimum gesteld aan het aantal coaching uren per pedagogisch medewerker. Ook is de wijze van verdeling van de coaching uren over de pedagogisch medewerkers niet voorgeschreven. Er is wel een minimum gesteld aan het totale aantal coaching uren per kinderopvangonderneming: 10 uur x aantal fte. De peildatum is steeds 1 januari van dat jaar. In dit geval dus het aantal fte op 1 januari 2022 en voor ons betekent dit gemiddeld 40 tot 50 uur.
Wij hebben afgesproken dat elke pedagogisch medewerker jaarlijks coaching ontvangt. Tijdens de jaarlijkse functioneringsgesprekken wordt dit geëvalueerd en de verdeling wordt schriftelijk vastgelegd, zodat deze inzichtelijk is voor pedagogisch medewerkers. (bijlage)

Als kindcentrum hebben wij vastgesteld dat wij jaarlijks een aantal momenten creëren waarop de leerkrachten en pedagogisch medewerkers met elkaar over de montessorivisie kunnen sparren ('pizza-sessies' en thema-avonden) en op die manier ook aan intervisie doen.

Bij het coachen zijn de volgende punten belangrijk:

- *Het observeren van de pedagogische professional op de groep*
  Er wordt een datum en tijd afgesproken. De pedagogisch coach observeert een tijdje de pedagogische professional op de groep aan de hand van een gerichte hulpvraag of competentielijst.
- *Observatieformulier invullen per leidster*

Tijdens de observatie wordt het observatie instrument pedagogisch handelen ingevuld door de pedagogisch coach. Dit is een formulier waarin een algemene indruk wordt beschreven aan de hand van een scoremodel (1 t/m 5) (Zie bijlage).

- *Aansluitend een coaching gesprek*
  Na de observatie, komt er aansluitend een coaching gesprek. Hierin wordt o.a. het observatieformulier besproken. Uiteraard krijgt de leidster de gelegenheid om zijn/haar knelpunten aan te geven en te bespreken.
- *Coaching behoeften op papier zetten*
  Samen worden de 2 belangrijkste coaching behoeften opgeschreven op het desbetreffende formulier (Zie bijlage 2). Daarachter komen de actiepunten te staan en eventueel wordt er een vervolgafspraak gemaakt.
- *Coaching plan schrijven*
  Naar aanleiding van het gesprek en het invullen van de coaching behoeften met eventuele afspraken, schrijft de pedagogisch coach het coaching plan.
- Mocht blijken dat n.a.v. de observaties en coaching gesprekken dat er veelal dezelfde coaching behoeften uitkomen, dan kan de pedagogisch coach dit eventueel clusteren. Hier kan dan een apart coaching plan voor gemaakt worden.
- *Coaching behoeften evalueren en eventueel aanvullen/veranderen n.a.v. observatieformulieren*
  Bij de vervolgafspraak wordt het coaching plan erbij gepakt en de coaching behoeften op nieuw besproken. Het kan zijn dat deze behoeftes ondertussen zijn veranderd of het blijkt dat bij een coaching behoefte meer de diepte ingegaan moet worden.
  Mocht dit zo zijn, dan wordt er gekeken naar specifieke ondersteuning. Dit kan zijn aanvullende coaching en/of scholing (extern), of een nadere observatie gericht op een specifiek onderdeel. Ook kan gedacht worden aan het maken van ondersteunende filmbeelden.

15. Werkvormen binnen montessorionderwijs

De montessoripedagogiek kent drie werkvormen: de individuele les, de les in drie perioden en de materiaal les. Elke les heeft eigen kenmerken en manieren van aanbieden. Hieronder volgt een korte uitleg aan de hand van voorbeelden.

De individuele les

Om het materiaal aan te bieden worden er individuele lessen gegeven. Deze lesjes zijn vaak zo kort dat je nauwelijks door hebt dat het een les is. Er wordt tijdens het lesje weinig tot niet gesproken en voornamelijk gedemonstreerd. De individuele les kent twee fasen. In de eerste fase verkent het kind het materiaal. De pedagogische professional laat zien hoe het materiaal moet worden gebruikt, hierbij laat zij heel duidelijk zien welke handelingen moeten worden uitgevoerd. Indien nodig kan de pedagogische professional haar handeling ondersteunen met korte duidelijke instructies. De woorden die zij gebruikt zijn eenvoudig. Het is de taak van de pedagogische professional om het materiaal boeiend en interessant te maken voor het kind zodat alle aandacht naar het materiaal gaat. Het is dan ook belangrijk om ervoor te zorgen dat het kind in zijn omgeving weinig afleiding vindt. Bijvoorbeeld door te werken aan een leeg tafeltje, of op een leeg kleedje. Zo leert het kind zich concentreren en focussen op één activiteit.
Het is aan het kind om te beslissen of hij er mee wil werken. De pedagogische professional observeert tijdens het lesjes of het kind het begrijpt. Als blijkt dat het kind een fout maakt of het niet begrijpt dan grijpt de pedagogische professional niet direct in. Het materiaal heeft een ingebouwde controle van de fout. Samen kan gezocht worden naar andere manieren om het werkje wel juist af te ronden. Hierbij heeft het kind de leiding, de pedagogische professional houdt adviezen zo veel mogelijk voor zich. Hierna kan het kind zelf gaan werken met het materiaal.

Wanneer het kind zelfstandig werkt met het materiaal houdt de pedagogische professional in de gaten op welke manier het kind werkt. Als het materiaal en het gebruik ervan niet bijdraagt aan het doel dan is het aan de leidster om het lesje af te ronden en over te gaan op een ander aanbod of vrij spel. Als het materiaal en het gebruik ervan bijdraagt aan variaties en herhalingen van dezelfde oefening, of het voortzetten van eigen

probeersels en ervaringen van het kind dan laat zij het kind een tijdje begaan. Wanneer het kind veel met het materiaal heeft geoefend volgt de tweede fase. In deze fase komt de pedagogische professional tussen het materiaal en het kind. Zij helpt het kind een vastere vorm geven aan begrippen. Dit gebeurt met behulp van een namenlesje. Dit lesje bestaat uit drie trappen. Wanneer een lesje juist wordt aangeboden is het net een spel. Het kind leert op die manier allerlei begrippen zoals: groot, klein, dik, dun, ruw, glad, licht, donker, hard, zacht begrijpen.

Het is belangrijk dat het kind zijn geest zo leert organiseren dat het steeds meer kan en wil leren. Wanneer kinderen kennis goed leren verwerken worden zij nieuwsgierig naar nieuwe kennis. Door kinderen van jongs af aan systematisch en geordend kennis aan te bieden, gaan ze niet alleen scherper waarnemen, maar krijgen ze ook geordende en heldere indrukken van hun omgeving.

De les in drie perioden

Door de lessen in drie perioden wordt de zelfstandigheid bevorderd. De kinderen leren de regels die in de groep gehanteerd worden. Deze lessen zijn belangrijk voor het vormen van gewoonten. De kinderen wennen aan vaste regels die nodig zijn om in een gemeenschap te leven. Deze lesjes bevorderen de aanpassing aan- en oriëntering in- de omgeving en het dagelijks leven van de groep. De kinderen krijgen een gevoel van veiligheid omdat ze weten wat er van hen wordt verwacht. Dat bevordert hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheidsgevoel.

We onderscheiden hier:

1. Zorg voor de omgeving

De kinderen leren hoe ze voorwerpen uit hun directe omgeving moeten verplaatsen en/of schoonmaken zorg voor de omgeving, bijvoorbeeld het verplaatsen van een stoel of het poetsen van de tafel.
De kinderen leren hoe ze handelingen uit het dagelijkse leven moeten uitvoeren, bijvoorbeeld hoe ze een plant water moeten geven, omgaan met verf, omgaan met een schaar en dergelijke.
Door handelingen zelf uit te voeren wordt het gevoel van eigenwaarde versterkt

2. Zorg voor jezelf

Kinderen leren bij deze lessen hoe ze zichzelf moeten verzorgen, zoals het poetsen van je tanden, het gebruiken van de wc, het snuiten van je neus.
De pedagogische professional houdt rekening met kinderen met een andere culturele achtergrond. Voor hen gelden wellicht andere gewoonten. Het kan leuk zijn om, als een kind dat durft, zo'n gewoonte in een les in drie perioden te laten zien.

3. Zorg voor de ander

Bij deze lessen leren de kinderen bepaalde gebruiken en omgangsvormen. Deze regels hebben betrekking op de gewoontes van de Nederlandse cultuur. Het gaat hier bijvoorbeeld om iemand groeten, iets afwijzen, jezelf of een ander voorstellen, iemand voor laten gaan. Als er kinderen zijn uit andere culturen is het goed om hier rekening mee te houden en aandacht aan te schenken. Deze kinderen kunnen ook een omgangsvorm laten zien uit hun eigen cultuur en overdragen op de andere kinderen.

De les in drie perioden verschilt van de individuele les omdat er meer kinderen aan deelnemen. Het is dan ook belangrijk om goed te kijken naar de opstelling van de kinderen, zodat iedereen het goed kan zien. Een lesje vraagt voorbereiding van het benodigde materiaal en kan pas gestart worden als alles klaar staat. De manier waarop het lesje wordt aangeboden draagt bij aan het effect. Het kan helpen om een toneelstukje toe te voegen of er een ritueel van te maken. Door de kinderen tijdens het lesje te observeren wordt duidelijk in hoeverre het lesje is geslaagd. De pedagogische professional bekijkt of de kinderen de regels op een later moment goed toepassen. Als dit niet (meer) het geval is moet de les worden herhaald. De pedagogische professional kan er dan voor kiezen om de les aan de gehele groep, een kleine groep of als individuele les aan te bieden.

Het materiaalspel

Het materiaalspel wordt aangeboden wanneer er belangstelling is binnen de groep kinderen. Het dient voornamelijk als herhalen van eerdere oefening, of het opnieuw onder de aandacht brengen van 'oud' materiaal of 'oude' begrippen. Meestal wordt het materiaalspel aangeboden aan de gehele groep, soms aan een kleine groep ('op uitnodiging'). De pedagogische professional geeft een korte duidelijke uitleg, wanneer nodig in gedeelten, waarna de kinderen het spel zo zelfstandig mogelijk uitvoeren. Het spel wordt twee of drie keer achter elkaar gedaan als daar belangstelling voor is.

16. Rol van de ouder

De eerste levensjaren van het kind zijn ontzettend belangrijk voor de verdere ontwikkeling van het kind. Naast de ouders spelen wij hier een grote rol in. Daarom willen wij de kinderen die bij ons komen een plek bieden waar zij zichzelf kunnen zijn en waar zij zich in hun eigen tempo kunnen ontwikkelen. Wij aanvaarden en respecteren het kind zoals het is en geven het de gelegenheid om door middel van ervaringen te leren. Aansluitend hierop is het voor een ouder belangrijk om te weten dat wanneer ze de peutergroep binnen lopen, zij de wereld van het kind binnen treden. De dag begint in de gang waar de kinderen hun ritmieken aantrekken, hun schoenen weg zetten en hun jas op hangen. In het kader van *"help mij het zelf te doen",* vragen wij ouders om:

- Kleding en ritmieken aan te schaffen die het kind gemakkelijk zelf aan en uit kan doen;
- Lusjes in de jas te maken, zodat het kind zelf zijn jas kan ophangen;
- Namen in kleding, schoenen en ritmieken te zetten;
- Een hemd en onderbroek aan te trekken, in plaats van een romper, wat gemakkelijker is bij het plassen op de wc. Tevens bevordert dit de zelfstandigheid.

Voor de motorische ontwikkeling en de zelfredzaamheid van het kind is het belangrijk dat kinderen die al kunnen lopen, ook lopend binnen komen. Rust tijdens het binnen komen vinden wij een belangrijk aspect. Ouders van kinderen kunnen bij binnenkomst met hun kind nog even samen een werkje doen. Er is dan een moment voor de leidster en ouders om informatie uit te wisselen.

Wij vragen ouders om niet te veel spullen mee te geven in een rugzak of achter te laten in het vakje in de garderobe. Aan het einde van de dag, bij het ophalen van het kind, nemen de ouders op dat moment de verantwoording over van de leidster en de overdracht vindt plaats. Tekeningen, plakwerkjes, knipwerkjes etc. liggen ook in dit vakje in de garderobe.

Wij bieden uw kind een veilige plaats om te ontwikkelen naast de eigen thuissituatie. Hiermee leveren wij een bijdrage aan verschillende aspecten van de ontwikkeling en de opvoeding van het kind. Wij vinden het dan ook belangrijk op de hoogte te zijn van uw thuissituatie. Hierbij kunt u denken aan manieren waarop u de zindelijkheid stimuleert, het kind te slapen legt, of gebeurtenissen die u en uw kind meemaken.

Het is ook van belang dat ouders zich bij ons thuis voelen en inspraak hebben. Dit willen wij bereiken op de volgende manieren:

- ✔ De jaarlijkse zomerborrel;
- ✔ De nationale voorleesweek. Ouders kunnen een verhaal komen voorlezen;
- ✔ Ouderavonden, algemeen voor alle ouders;
- ✔ Gesprekken tussen ouders en leidsters;
- ✔ De nieuwsbrief, website en ouderportaal;
- ✔ Ons kindcentrum is lid van de onafhankelijke stichting klachtencommissie kinderopvang;
- ✔ De oudercommissie.

De oudercommissie

De belangrijkste taak van de oudercommissie is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van kinderen en ouders, door mee te praten over het beleid van de peutergroep/BSO. De oudercommissie fungeert daarbij als aanspreekpunt voor de ouders en voert regelmatig overleg met de coördinator van het kindcentrum. Ook biedt de oudercommissie ondersteuning bij diverse jaarlijkse ouderbijeenkomsten en andere activiteiten van het dagverblijf. Alle ouders hebben de mogelijkheid om vergaderingen van de oudercommissie bij te wonen. Zo zijn ook notulen openbaar.

Bijlagen

Bijlage: Planning pedagogische coaching
(N.B. Het pedagogisch plan wordt begin 2022 herschreven i.v.m. nieuwe Pedagogische Coach en de plannen omtrent de invulling van deze rol.)

Overzicht medewerkers:

Begeleidster	Uren contract	In dienst sinds	Geboortedatum	Aantal coaching uren

Bijlage: Inventarisatie coaching behoeften

Pedagogisch medewerker
Naam:
Geboortedatum:
Datum:
Locatie:
Doelgroep:
In dienst sinds:
Aantal vaste contracturen:

Pedagogisch coach
Naam:

Coaching behoeften

1.	
2.	

Afspraken

datum	
datum	

Bijlage: Observatie instrument Pedagogisch handelen Montessori Kinderopvang

Emotionele Veiligheid						
Kenmerk	**Uitleg**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Begroeten	Elk kind wordt individueel begroet bij binnenkomst; leidster doet dit op een enthousiaste en persoonlijke manier					
Contact	De leidster heeft korte gesprekjes met kinderen waarbij ruimte is voor een dialoog. Zij/hij sluit op passende wijze aan op de situatie/vraag van het kind, verbaal en non-verbaal					
	De leidster gedraagt zich sensitief en responsief naar de kinderen. Zij/hij laat actief merken een kind te begrijpen en reageert adequaat					
	De leidster heeft een passende (lichamelijke) houding ten opzichte van het kind, waarin de reactie van het kind leidend is; troosten, bij zich nemen, aanhalen					
	De leidster laat zien de kinderen te accepteren zoals ze zijn; geeft bevestiging, maken grapjes, hebben oogcontact en treedt bemoedigend op als het kind het nodig heeft					
Communicatie	De leidster past haar communicatie aan op de leeftijd van het kind. Bijvoorbeeld praten op ooghoogte, door de knieën gaan, praten met taal.					
Sfeer	Er heerst een aangename sfeer in de groep. De leidster is op haar gemak en reageert op een rustige manier op de kinderen, straalt rust uit.					
Emotie	De leidster reageert op de emoties van kinderen, zij/hij deelt blijheid, boosheid, verdriet en reageert hier op passende wijze op. Emoties mogen er zijn, ruimte geven niet sussen.					
Afsluiten	De leidster neemt van ieder kind afzonderlijk afscheid. Houdt overzicht en weet over elk kind een persoonlijke opmerking te geven aan de ouder/verzorger					

Opmerkingen

Persoonlijke competentie						
Kenmerk	**Uitleg**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Activiteit	De leidster kent het dagprogramma, zij/hij biedt dit aan op een voor de kinderen bekende wijze					
	De leidster weet tijdens een activiteit op passende wijze het kind te begeleiden; geeft het goede voorbeeld, neemt afstand en observeert					
	De leidster sluit aan bij het ontwikkelingstemp en niveau van het kind. Zij/hij sluit aan bij de gevoelige periode en weet hierop te anticiperen. Zij/hij biedt werkjes aan die uitdagend en spannend zijn, zonder het kind te ondervragen of te onderschatten					
	De leidster kan zich op “passende wijze” terugtrekken en een observerende houding aannemen.					
Steun bieden	De leidster helpt het kind bij contacten met andere kinderen als dit nodig is of de situatie onveilig wordt. Zij/hij helpt het kind om zelf tot een oplossing te komen					
	De leidster toont betrokkenheid door met aandacht naar individuele kinderen te luisteren en aan te sluiten. Zij houden overzicht op de groep, zonder dat de persoonlijke gerichtheid op het kind hieronder lijdt					
Stimuleren zelfredzaamheid	Kinderen krijgen de ruimte voor zelfsturing, de beroepskracht is beschikbaar als hulp en ‘controlepunt’ voor wat kan en mag					
	Het materiaal is zichtbaar en bereikbaar; de voorbereidende omgeving is duidelijk en uitdagend. Het materiaal ziet er uitnodigend uit					
Responsief	De leidster herkent de signalen van de individuele kinderen, kan deze correct interpreteren en sluit hier tijdig en op gepaste wijze bij aan					

Opmerkingen

Waarden en Normen						
Kenmerk	**Uitleg**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Grenzen	Leidsters stellen kaders op waarin grenzen bepaald worden. Zij hanteren afspraken, regels en omgangsvormen op eenduidige en consequente wijze. Het is duidelijk wat de consequenties zijn als zij afspraken negeren of overtreden					
	Leidsters begeleiden kinderen actief bij het leren kennen en omgaan met de afspraken in de groep, ze leggen uit wat er van het kind verwacht wordt, welk gedrag wel en niet kan					
Werkhouding	Leidsters laten respect zien voor elkaar en kind; er is geen sprake van discriminatie of uitsluiten					
	De leidster is zich bewust van een professionele werkhouding. Is op de hoogte van het pedagogisch beleid					
	De leidster gaat op eenzelfde respectvolle manier om met alle kinderen, ouders en collega's					
	De leidster geeft het goede voorbeeld van sociale vaardigheden in omgang met andere kinderen en elkaar.					
	De leidster geeft het goede voorbeeld van sociale vaardigheden in omgang met andere leidsters/gelijken					
Voeding	De leidsters geven het juiste voorbeeld in voeding; eten met de kinderen mee/dezelfde dingen die ook de kinderen eten					
Milieu	De leidster laat op passende wijze zien hoe zij/hij zorgdraagt voor zichzelf; handen wassen voor het eten, na het plassen					
	De leidster laat op passende wijze zien hoe hij/zij zorgdraagt voor omgeving; verzorging van planten, schoonmaken etc.					

Opmerkingen